

самото военно устройство на тѣзи държава получило *свѣсъмъ другъ видъ*.

Правото да се служи въ войската прѣстанало вече да се счита за най почетно прѣимущество на римския гражданинъ и да бжде едничкия пхтъ къмъ общественитѣ звания и отличия. Виднитѣ и богати римски граждани считали вече службата въ войската за тѣжко задължение и всячески се трудили да я избѣгватъ. А по напрѣшния законъ по който трѣдвало да се прослужи опрѣдѣлено число години въ войската за да се добие право за обществени звания — не се вече съблюдавалъ. По таквъ начинъ римскитѣ армии, като не се съставявали вече отъ най добрата, най отборната часть на гражданитѣ, набирали се почти исклучително отъ най бѣднитѣ граждани — *пролетарии* (който нѣмали нито състояние, нито имущество), освободени роби, римски данъкоплатци, иностранци, даже отъ прѣстѣпници, разбойници и особено отъ роби (Марий си съставилъ отъ послѣднитѣ даже особена стража тѣлохранители). Въ състава на римскитѣ армии въ това време, се явявали въ голѣмъ брой (у Помпея при Фарсаль до 2000 души) и *ветерани*, заселени въ раздаденитѣ имъ отъ полководцитѣ (Сила пръвъ) конфискувани и завоювани земи, и *повиквани* отъ тѣзи полководци, въ особено важни случаи, на служба въ войската, за което се и наричали *евокати* (evocati), и въ службата се ползвали съ много и голѣми прѣимущества.

Подраздѣлението войскитѣ на римски, съюзни и спомагателни, сжществувало само до съюзническата война (90—88). Отъ това време, съ даруването на италиянскитѣ римски съюзници правото на римско гражданство, названцето *съюзни войски* исчезнало и останало само под-

раздѣлението войскитѣ на *римски* набирали въ Италия, и на *спомагателни* или *алариеви когорти* (auxiliares vel alariae cohortes), набирали въ римскитѣ *провинции* (provinciae) или въ подвластнитѣ на Римъ области вънъ отъ Италия, сжщо и по наемъ или доброволно условие изъ между независимитѣ отъ Римъ народи въ Европа, Азия и Африка.

Набора на римскитѣ войски въ Италия ставалъ безъ разлика на происхождение, съсловие, състояние и нравственностъ. Въ замѣна на всичко това, Марий въвелъ само двѣ условия — *на рѣста и тѣлесната сила*. Това било стѣпка къмъ варварството, тѣй като нравствената сила се замѣнила съ грубата физическа. И за да се постѣпи въ римската конница не се искали вече прѣдишнитѣ условия на богато състояние, но набора въ нея се произвеждалъ сжщо тѣй, както и въ пѣхотата, и почти исклучително между подвластнитѣ на Римъ и независимитѣ отъ него народи. А гражданитѣ отъ съсловieto на римскитѣ конници били съвсѣмъ освободени отъ служба въ конницата и се явяватъ въ армитѣ вече само лично при особитѣ на полководцитѣ, въ разни висши и почетни звания, или като тѣхни тѣлохранители. Набора на войскитѣ въобщо се извършвалъ вече безъ да се съблюдаватъ прѣдишнитѣ законни форми, безъ разлика на трибитѣ и по вецето пхти по жребий. А случантѣ за отклонение или освобождение отъ набора и отъ военната служба произлизали все по често, и по често, вслѣдствие на подкупъ отъ едната и продажностъ, лихоимство и злоупотрѣбленця отъ другата страна.

Набранитѣ войски давали клѣтва за вѣрностъ не вече на републиката и отечеството, но на този полководецъ, който ги набиралъ, и само